

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๖๔

วันที่ ๒ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง ศาลอุทธรณ์

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

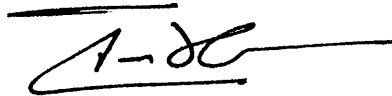
คดีนี้ ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านในคดีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง ขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๘๐ (๔) และมาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้คัดค้านอ้างว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๐ บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในการดำเนินกระบวนการพิจารณา แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๑ วรรคสอง กลับบัญญัติให้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้พิสูจน์ความจริงที่ถูกกล่าวหาไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา เพราะเมื่อเป็นคดีแพ่งต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในการพิจารณาคดี โดยมาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๔/๑ บัญญัติเป็นหลักไว้ว่า ฝ่ายใดกล่าวอ้างฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ความจริงนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

เห็นว่า การพิจารณาคดีของศาล เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ใช้พิจารณาพิพากษาคดี ให้เป็นไปตามข้อกฎหมายด้วยความเป็นธรรม การแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับคดีแต่ละประเภทซึ่งมีสภาพ และลักษณะคดีแตกต่างกัน ย่อมมีความจำเป็นต้องใช้กระบวนการพิจารณาที่เหมาะสมแก่สภาพและลักษณะ ของคดี กฎหมายจึงบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเป็นการเฉพาะสำหรับคดีแต่ละประเภท เช่น คดีภาษีอากร คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คดีแรงงาน คดีผู้บริโภค เป็นต้น การใช้วิธีพิจารณาคดี ที่แตกต่างกันในคดีแต่ละประเภท มิใช่การเลือกปฏิบัติหรือความไม่เท่าเทียมกันในทางกฎหมาย และมีใช้ การเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๐ วรรคสาม บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การดำเนินคดี ต่อผู้ถูกกล่าวหาว่าร้ายรายผิดปกติ การนำมาใช้โดยอนุโลม หมายความว่า นำมาใช้ให้เหมาะสมตามสภาพ และลักษณะของคดี อย่างไรก็ตาม ภาระการพิสูจน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๔/๑ แม้เป็นหลักที่ใช้แก่คดีทั่วไป แต่มีข้อยกเว้นในกรณีที่มีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมี ข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้น ครบถ้วนแล้ว ซึ่งคู่ความอีกฝ่ายมีสิทธินำสืบหักล้างได้ การที่มาตรา ๘๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ผู้ถูกกล่าวหา ในคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินมีภาระการพิสูจน์ที่ต้องแสดงให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินที่ได้มา มิได้เกิดจากการร้ายรายผิดปกติ เป็นการกำหนดภาระการพิสูจน์จากสภาพข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็น ผู้ใช้อำนาจรัฐมีโอกาสทุจริตต่อหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ลักษณะของการกระทำผู้ถูกกล่าวหาสามารถใช้อำนาจหน้าที่ปกปิดซ่อนเร้นข้อเท็จจริง เป็นคดีที่มีความ ซับซ้อน มีลักษณะเฉพาะข้อเท็จจริง การได้มาซึ่งทรัพย์สินย่อมอยู่ในความรู้เห็นของผู้ถูกกล่าวหา แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยสภาพปกติธรรมดาเช่นนี้ผู้ถูกกล่าวหา มีภาระการพิสูจน์ ตามหลัก Exclusive Knowledge ที่กฎหมายไทยยอมรับและนำมาใช้ เช่น ในคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ อนุวรรคที่ ๑ คดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แม้ผู้ถูกกล่าวหา จะมีภาระการพิสูจน์ แต่ผู้กล่าวหายังคงมีภาระการพิสูจน์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก่อนว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติโดยไม่ปรากฏหลักฐานการได้มา การบัญญัติให้ผู้ถูกกล่าวหา มีภาระ การพิสูจน์ มิใช่การเลือกปฏิบัติหรือเป็นความไม่เท่าเทียมกันในทางกฎหมาย และมีใช้การเพิ่มภาระหรือ

จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม และย่อมไม่ขัดกับมาตรา ๒๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ